

Stillhet

Hvordan ser barnehagelærere på støy og stillhet i barnehagen og hvordan kan organisering av det fysiske rommet bidra til et bedre lydmiljø?

Ellin Andrea Hogganvik

[kandidatnummer: 316]

Bacheloroppgave

[BKBAC3900]

Fordypning: Musikk, drama og kunst og håndverk

Trondheim, april 2021

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.



DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Jeg skal nå levere inn min bachelor, og jeg er så stolt over det arbeidet jeg har gjort. Prosessen har vært krevende, utfordrende og svært lærerik. Jeg har fått ett innblikk i barnehagelæreres tanker rundt stillhet og støy, og jeg ser nå tydeligere det fysiske rommet sin rolle i lyd miljøet.

I arbeidet med oppgaven min har jeg fått mye hjelp og støtte. Jeg vil derfor benytte dette forordet til å takke alle som har hjulpet og støttet meg i denne prosessen. Jeg vil spesielt rette en stor takk til mine veiledere Mirjam Dahl Bergsland og Jan Ketil Torgersen. Tusen takk til min medstudent, Emilie Årnes, som diktet intervjuet mitt og har støttet og oppmuntret meg gjennom prosessen. En stor takk til min familie som har støttet og oppmuntret meg gjennom denne perioden. Jeg vil spesielt takke min bror, Pål Gunnar Hogganvik, som har hjulpet meg med rettskriving og setningsoppbygning. Jeg vil også rette en stor takk til mine informanter. Tusen takk for at dere ville være med på mitt prosjekt og var villige til å dele av deres kunnskap.

Innhold

1.0 Innledning.....	3
2.0. Teori	4
2.1. Stillhet og støy	4
2.2. Det fysiske rommet og rommet som den tredje pedagog	5
2.3. Akustikk.....	8
2.5. Barn i rom.....	8
2.6 Barnekulturen	10
3.0 Metode.....	11
3.1 Valg av metode.....	11
3.2 Planlegging av datainnsamling.....	11
3.3 Utvalg av informanter.....	11
3.4 Beskrivelse av gjennomføring	12
3.5 Analysearbeid	12
3.6 Metodekritikk	12
3.7 Etske retningslinjer	13
4.0 Funn og drøfting	15
4.1 Stillhet og støy, hva er det?	15
4.2 Det fysiske rommet og innredning	17
4.3 Rommet og lyden, skjønn harmoni?.....	19
5.0 Avslutning	23
Referanser.....	25
Vedlegg	27
Intervjuguide.....	27
Samtykkeskjema.....	29

1.0 Innledning

Da jeg skulle bestemme meg for tema til bacheloren visste jeg at jeg ville skrive om stillhet. Jeg tenkte selv på hva stillhet er. Hvor går jeg når jeg vil ha det stille? Den første tanken min var at jeg går på rommet mitt og setter på musikk. Jeg spurte flere om hvor de gikk for å få det stille, eller hva de gjorde, og fikk alltid forskjellige svar. Dette økte min nysgjerrighet for stillhet, men det åpnet også for støy. Jeg ville ikke skrive så mye om støy i starten fordi dette begrepet har tatt mye fokus i barnehagen, da spesielt med fokus på den skadelige støyen, mens stillhet ikke snakkes om i det hele tatt. Etter veiledning, og lesing av både artikler og teori, så jeg at disse to begrepene er komplekse og bærer mange forskjellige assosiasjoner med seg, da både negative og positive. Interessen for temaet økte og jeg ønsket å ta et dypdykk i hvordan barnehagelærere forholder seg til disse begrepene. Jeg ønsket også å se på hvordan organisering av det fysiske rommet kunne bidra til en forbedring i lydmiljøet i barnehagen. På bakgrunn av dette har jeg formulert min problemstilling som er: *Hvordan ser barnehagelærere på støy og stillhet i barnehagen og hvordan kan organisering av det fysiske rommet bidra til et bedre lydmiljø?*

Tema stillhet er altså noe jeg er personlig interessert i. Jeg ser også at dette temaet vil bli sentralt i min jobb som barnehagelærer. I Rammeplan for barnehagen står det ikke direkte om begrepene støy og stillhet. Det står om barnas behov for aktivitet, ro, hvile og avslapping og om personalet som skal ivareta disse behovene (Kunnskapsdepartementet, 2017, ss. 11, 20 og 50). En annen grunn til at jeg ser at temaet vil bli sentralt i mitt arbeid er fordi det er begreper som krever baktanke. Med det mener jeg at lyd er en konstant i vår hverdag, hvordan lyden defineres er derimot opp til hver enkelt.

I denne oppgaven vil du først lese en Teoridel der jeg har skrevet om begrepene støy, stillhet, det fysiske rommet, barn i rom og barnekultur. Deretter kommer metodedel der jeg beskriver prosessen til datainnsamling, valg av metode og analysemetode som er brukt på datamaterialet. Så presenterer jeg funn og drøfter disse i kapittelet som heter funn og drøfting. Til slutt kommer en avslutning der jeg vil oppsummere oppgaven og gi et mulig svar på problemstillingen.

2.0. Teori

I denne delen vil jeg presentere relevant teori knyttet til min problemstilling og i forhold til drøftingen av mine funn. Jeg vil gjøre rede for de mest sentrale begrepene i denne oppgaven og noen sentrale teorier knyttet opp mot disse begrepene.

2.1. Stillhet og støy

I rammeplanen for barnehagen står det ikke eksplisitt om stillhet og støy. Det står om hvile og dens rolle i barnehagehverdagen. Det står at ro, hvile og avslapping er noe barna skal ha mulighet til i løpet av barnehagedagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11). De ansattes rolle i denne anledningen er også skrevet om i rammeplanen. Det står at: «personalet skal ivareta barnas behov for fysisk omsorg, inkludert behov for ro og hvile» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Her har rammeplanen inkludert hvile og ro i omsorgsbegrepet. Hvile blir også tatt opp under kropp, bevegelse, mat og helse. Der står det at personalet skal bidra til at barna får gode vaner, kunnskaper og holdninger om hygiene, aktivitet, kost og hvile (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 50). Det at hvile og ro blir tatt opp i tre forskjellige settinger viser at det er noe som er viktig i alle aspekter av barnehagen.

Even Ruud (2005, s. 63) skriver om stillheten. Han påstår at det aldri er helt stille, det er konstant lyder rundt og i oss. Stillhet kan da ikke defineres som en tilstand uten lyd, men kanskje heller en tilstand der man opplever ro til å få kontakt med seg selv og mulighet for kontemplasjon. Videre skriver Ruud om støy og forskjellige definisjoner opp gjennom tidene. Helmholtz hadde et syn på støy som var naturalistisk og førindustrielt. Telefoningeniøren Claude Shannon er også nevnt i denne sammenheng. Han definerte støy som uønsket informasjon. Ruud skriver at: «Når vi leser forskjellige beskrivelser av støy opp gjennom historien, får vi også tydelig øye på hvordan «støy» er et kulturelt begrep som konstrueres på forskjellige måter alt etter hvilke interesser og verdier som knytter seg til diskursen» (Ruud, 2005, ss. 69-70). Ruud skriver videre at en naturlig måte å definere støy på fremover vil være noe som truer stillheten, ettertanke, kontemplasjon og personlig tid (Ruud, 2005, s. 71).

Hilde Blix (2004, s. 70) skriver om segmentering. Segmentering defineres som hjernes behov for å sette lyd i system. Hvilke lyder hjernen vektlegger kommer an på situasjonen, hvilke lyder som konkurrerer og hvor oppmerksomheten til lytteren er. I denne sammenhengen vil jeg ta opp filterteorien til Sloboda. Denne teorien går ut på at oppmerksomheten kan være fokusert på flere elementer om gangen, men hvis disse elementene krever den samme kognitive mekanismen vil ikke begge bli oppfattet i samme grad. Et eksempel på dette er å

lese en bok samtidig som man hører på en podkast. Det er da ikke mulig for et menneske å få med seg innholdet i begge, påstår Sloboda (Blix, 2004, s. 70).

I barnehagen er det mye lyd, dette er et faktum. En del av lyden er naturlig og ønsket, mens en annen del kan være skadelig og uønsket. Når lyden er uønsket defineres det som støy eller bråk. Dette gjelder spesielt når lyden kommer i veien for en prioritert aktivitet. Støy er når lyd er skadelig, da både for enkeltmennesket og aktiviteter (Arbeidstilsynet, U.D). Hvilke lyder som oppleves som støy kommer an på hvilke tolkningsrammer lytteren har på lyden. Ruud har skrevet om de forskjellige oppfattelsene av lyd. «Støyen kan inngå i en estetikk hvor følelser, sterk lyd og kroppsupplevelse smelter sammen» (Ruud, 2005, s. 74). Støyen kan for mange være vakker. Den symboliserer det dynamiske og levende, det skaper forandring og variasjon i kulturen.

Lombard-effekten er en betegnelse som viser til den automatiske økningen i stemmestyrke desto mer bakgrunnsstøyen øker. Denne effekten er velkjent i miljøer som spise- og drikkesteder etter hvert som flere mennesker samles og lydnivået øker. Denne effekten kan man også observere i skoler, barnehager og egentlig alle steder der mange mennesker samles (Vik & Lello, 2012).

2.2. Det fysiske rommet og rommet som den tredje pedagog

«Rom» er et begrep som brukes i mange forskjellige kontekster. Man kan gi rom for noe og man kan organisere et rom. I rammeplanen for barnehagen brukes rom på begge måter. Det står at personalet skal inspirere til ulike typer lek gjennom å organisere rom, lekemateriale og tid. Det står også at barnehagen skal gi rom til, og inspirere til forskjellige arter av lek både inne og ute (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Her er det spesielt om å skape rom for lek og inspirere til disse lekene. Under kunst, kultur og kreativitet i rammeplanen står det at personalet skal skape og synliggjøre estetiske dimensjoner både i inne- og uterom (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51).

Begrepet «rom» brukes i flere forskjellige sammenhenger og har flere forskjellige betydninger. I min oppgave vil jeg snakke om det fysiske rommet: Det arkitekturiske gjennom fysisk rom, utforming, organisering og materiell. Monica Seland (2015, ss. 119-120) skriver at når man vokser opp i en kultur får man, gjennom gjentatte og ulike erfaringer, kunnskap om hvordan man bør handle i ulike rom og ulike sosiale sammenhenger. Seland refererer til Gulløv og Højlund som har forsket på institusjoner for barn (Barnehage, skole, barnevernsinstitusjon ol.). De fant at institusjonenes ulike rom vil virke inn på det sosiale

samspeilet og handlingene som finner sted mellom barn-barn og barn-voksne. På bakgrunn av dette kom de frem til at det materielle har pedagogisk kraft, fordi man sannsynligvis vil bruke de handlingsmønstrene som rommet og inventaret innbyr eller legger føringer for.

Et fysisk rom er et fleksibelt medium og et tredimensjonalt lerret som man kontinuerlig kan endre og manipulere. Når dette er sagt, er ikke rommet kun et fysisk sted og materialene kun fysiske ting og gjenstander. Rommet kan ha betydning som affektive relasjonelle sammenhenger som bygger opp under barnas, og generelt menneskers, prosjekter og intensjoner. Rommet blir da ikke kun en medhjelper, men en aktør i lek og prosjekter. Rommet gjøres til en nøkkelspiller og et fundamentalt element i hverdagen (Hansson, 2016, ss. 18-19). Hansson skriver om romlig anonymitet. Anonymitet defineres her som det å ikke skille seg ut og uten særtrekk. Et anonymt rom defineres da som et rom uten tydelig DNA. DNA er her brukt som en metafor for rommets identitet og kan endres. Et rom med lite i fremstår som rikt dersom inventaret og materialet er arrangert slik at det inviterer til utfordrende og utforskende samspill (Hansson, 2016, s. 24). Hansson argumenterer for at barn og voksne skal få utvikle sin identitet og ha sine særpreg, så rommene bør få samme muligheten. For at et rom skal oppleves som et godt rom å være i vil begrepet mengde bli en viktig del. Mengde handler om hvor mange ting man har i rommet og hvor mye av ting man har i rommet. Hansen skriver at er mengde tatt på alvor, vil det samle barna og rommet og materialet vil fungere relasjonelt. Det vil heller ikke bli noen konkurranse om materialene (Hansson, 2016, s. 63). Dette vil føre til samspill, ro og inkludering blant barna. Thorkildsen (2018, s. 123) skriver at når barn har ro og konsentrasjon kan dette tolkes som tegn på aktiv lytting og deltagelse der barna søker etter mening i rommet.

Hansson skriver om Ulla Lind sin teori om intelligente læringsrom. Intelligent læringsrom er multisanselige. Det betyr at de utfordrer og provoserer vaner og tidligere erfaringer. Disse rommene vil trigge, dytte, inspirere og skape undring (Hansson, 2016, s. 22). Rom kan da kommunisere sitt bruksområde. En pedagogisk kommunikasjon med rommet vil da bli nødvendig som barnehagelærer. Pedagogikk er, ifølge sosiolog Feiwel Kupferberg, kunsten å kommunisere. Som barnehagelærer trenger jeg et rikt kommunikasjonsrepertoar. Det rommet kommuniserer med er møbler, artefakter, materiell, skrevne tekster, bilder, farger, lys og selve organiseringen av alle disse elementene. Gjennom organisering vil det skapes mønstre som binder alt sammen. Disse elementene kan også snakke selv om de ikke er bundet sammen og det er et tydelig mønster. Da er det mer tilfeldighet, vane eller manglende kompetanse som fører til at rommet føles endimensjonalt og uten en indre meningsbærende kommuniserende

betydning. Man kan da utvikle det romlige og det fysiske rom med maksimal innflytelse gjennom design og produksjon av kommunikasjon (Hansson, 2016, s. 26). I denne sammenhengen kan lytting tas med som et begrep. Lytting brukes ofte ovenfor musikk, da spesifikt og tradisjonelt, musikkformidling. Det tradisjonelle synet på musikkformidling er at musikeren sender et budskap, i denne sammenhengen musikk, mens lytteren oppfattes som en mottaker. Det er selve verket som står i sentrum. Når man bruker denne definisjonen utelates det relasjonelle og materielle aspektet ved lytting. Gjennom Smalls begrep musicking forandres posisjonen til lytteren. Musicking (musisering) er forståelsen om at musikk er en handling i stedet for et verk. Når man bruker dette synet på lytteren og musikeren viser det til viktigheten av konteksten (Waterhouse, 2016, s. 155).

Ødegaard (2016, s. 83) skriver om Foucault som har en teori eller en oppfatning som går ut på at «Space encloses identity» (Rom omfatter identitet). Det står at et rom vil alltid tilby bestemte muligheter for visse forventninger og subjektsposisjoner. Gjennom kunnskap om rommet vil mennesket internalisere og disiplinere seg selv som individ. I rom vil identitet konstrueres, forhandles og konsolideres. Måten rommet er organisert på vil ha betydning for hvordan barn tar plass. Når man forstår hva som iscenesettes i rommet, forstår man hvordan bestemte kunnskapsformer blir til og blir gjort mulig.

Rommet kommuniserer med oss, skriver Jonstøij og Tolgraven (2008, s. 7). Rommet skal være med å skape utforskertrang, det skal stimulere sansene og gi nye opplevelser. For de voksne betyr det at vi må tenke over hva vi tar inn i rommet og hvordan vi plasserer materialet. Et uttrykk hentet fra Reggio Emilia barnehagene er «rommet som den tredje pedagog». Det går ut på at rommet har en pedagogisk funksjon og er en aktiv medhjelper til det pedagogiske arbeidet. Hansson skriver om rommet som en pedagogisk intensjon (Hansson, 2016, ss. 31-32). Filosofien går ut på at rommet har en sentral rolle og er en pedagogisk ressurs. Rommets pedagogiske betydning blir fremhevet gjennom dette og det betyr at barnehagelæreren må være bevisst og bruker rommet pedagogisk. Dette begrepet, rommet som pedagog, har lett for å bli et begrep som snakkes om, men som ikke brukes i realiteten. Som arbeidsform vil det få mange konsekvenser. Rommet blir ikke kun sett på som en oppholdsplass med ting og saker som man kan sysselsette seg med, det blir et innhold. Et innhold i denne sammenhengen betyr at rommet blir et sentralt åsted for kompleks samhandling mellom mennesker, materiell, tanke, kropp, språk, kontekst, innhold, mellom alt og alle. Gjennom dette kan man ta opp samtalen om at rommet har tilstedeværelse akkurat som mennesker.

2.3. Akustikk

I rammeplanen for barnehagen står det ikke spesifikt om akustikk, men det står om rom og om samtaler. Samtaler er noe som skal finne sted i barnehagen innenfor alle fagområdene i barnehagen. Under Etikk, religion og filosofi står det at personalet skal skape rom for barnas samtaler, erfaring, tanker og opplevelser (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 55). Her er det spesifikt ovenfor religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer. Grunnen til at jeg valgte å ta med en del av en setning er fordi denne setningen viser viktigheten av gode rom, god akustikk slik at man kan høre på hverandre og slik at lyden blir og lett å oppfatte. Elin Angelo (2013, s. 64) skriver at musikk og arbeid med musikk er en god arena for å skape disse rommene for og med barn. «Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 23). En måte å oppnå dette på er å jobbe bevisst med rommet gjennom å se på romakustikk.

Akustikk er et begrep med flere forskjellige bruksområder. En definisjon på akustikk er at akustikk er vitenskapen om lyd. I denne sammenhengen er det romakustikk som er relevant. Romakustikk er at man ser på lydutbredelsen i rom og hvilke viktige faktorer som er med på å skape best mulig gjengivelse av musikk og tale. Det er noen begreper innenfor dette som får en svært sentrall plass. Disse begrepene er: etterklang, lydabsorpsjon, reflekterende flater og rommets form (Gjestland, 2018). Grunnen til at disse er viktige er at de gir et innblikk i hvordan lyd forplanter seg i rommet. Med det mener jeg hvordan rommet tar imot lyden i forhold til etterklang, lydabsorpsjon, reflekterende flater og rommets form. En gymsal vil ha mange reflekterende og bare flater noe som kan gjøre at lyden runger, men materialet veggene og gulvet er av kan dempe lyden. Arbeidstilsynet (U.D) definerer skadelig støy som lyd fra støyende omgivelser på ca. 80 desibel og impulslyd på ca. 130 desibel.

2.5. Barn i rom

I Rammeplan for barnehagen står det om livsmestring og helse. Det står at barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna får øvelse i situasjoner som samspill, fellesskap og vennskap. Barna skal støttes til å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med andres og egne følelser (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11). Rammene for å opprettholde dette er de ansatte i barnehagen. Rammeplan for barnehagen skriver også at sosial kompetanse er helt sentralt for å ha det godt sammen med andre og utvikle kompetanse for dette gjennom sosialt samspill (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22).

Sæther (2013, s. 74) skriver om barnets utforsking av rommet gjennom lyd. Et konkret eksempel Sæther har er når toddlere (små barn under 3 år) produserer lyd med stemmen eller lager lyd gjennom gjenstander for å påkalle oppmerksomhet noe som igjen gjør at barn som er rundt vil utforske samme lyd. Dette skaper et sosialt samspill der barn spiller sammen. Dette kan også leses som musikalske uttrykk ut ifra hvordan man tolker barnets intensjon med aktiviteten. Öhman (2016, ss. 18, 21-22) skriver at kvalifisering, subjektivisering og sosialisering alltid forekommer innenfor relasjoner som voksen-barn og barn-barn. Voksne må derfor ha være bevisst på den relasjonelle dimensjonen. Relasjonene mellom voksne-barn er i ubalanse og det blir spesielt viktig med fokus på hvordan den voksne møter barnet. Det handler da ikke om *at* den voksne samspiller med barna, men *hvordan*. Öhman (2016, ss. 18 og 115-116) definerer begrepene kvalifisering, subjektivisering og sosialisering. Kvalifisering er å ha adekvate og tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter, subjektivisering er at man synliggjør og innrømmer hver enkeltes rett til egne tanker og følelser som likeverdige og sosialisering er å ta del i demokratiet, eller generelt ta del.

Eli Thorbergsen (2007, s. 9) skriver om rom og læringsmiljø. Hun skriver at pedagogikk handler, for enkelte, om hvordan oppdragelse og undervisning får betydning for utvikling og læring. Barn lærer i samspill med hverandre og de materielle omgivelsene. Ulike materialer og omgivelser inviterer og inspirerer til ulike handlinger og erfaringer. Man kan si at man lærer forskjellig i forskjellige rom. Det vil si at rommet gir ulike pedagogiske konsekvenser, rommet er også pedagogisk. Ødegaard skriver at: «Barnet skaper mening gjennom selvvirksomhet, gjennom å være, handle og å delta i et nettverk av samtidige impulser, små konfrontasjoner de støter på gjennom dagen i barnehagen» (Ødegaard, 2016, s. 40). Her forstås meningsskapning som dialogisk.

Nils Eide-Midsand (2016, s. 44) skriver om lekenhet. Han skriver at lekenhet er en fysiologisk og en mental tilstand. I lekende modus kjenner man seg engasjert og konsentrert. Man opplever følelser som velbehag, fryd og entusiasme. Disse følelsene forsterkes når man er lekne sammen med andre. Lekenhet manifesterer seg i barns lek, men den ender ikke med barndommen. Den fortsetter som drivkraft i all kunst og skapende kulturell virksomhet. Öhman (2014, s. 45 og 53) skriver at gjennom å undersøke og leke sammen utvikler barn evne til å samarbeide og selvhevde. Hun skriver også at gjennom lek får barn et psykologisk verktøy som kan hjelper til å utvikle forståelse av seg selv og selvkontroll. Glede og oppstemthet henger også sammen med begrepet «flow», skriver Torgersen (2016, s. 112). En

«flow» defineres her som en tilstand der man er så engasjert i aktiviteten at alt annet forsvinner. Det er mest vanlig å se barna i denne tilstanden gjennom lek.

2.6 Barnekulturen

Begrepet kultur defineres av Jæger, Hopperstad og Torgersen (2016, s. 13) som kunst og estetikk, felles atferdsmønstre, verdier, holdninger, erfaringer, uttrykksmåter og kunnskaper. Den omhandler arv og tradisjon, å skape, levendegjøre, aktualisere og fornye. Denne definisjonen av kultur gir en god forståelse og en god innfallsvinkel til barnekultur begrepet som noe som kontinuerlig skapes og omskapes. Boka peker på klare utfordringer med begrepet da barn og barndom ikke er det samme, og til og med skiller seg fra, voksne og voksenlivet. Men ved en tredeling av begrepet blir barnekultur særdeles relevant. Denne tredelingen går ut på: 1) Kultur *for* barn, 2) kultur *med* barn og 3) kultur *av* barn. Den første er da voksnes kulturformidling for barn, den andre er samarbeidet mellom voksne og barn og den tredje er barnas egne lekekultur. Barnekultur er nevnt spesifikt en gang i rammeplanen for barnehagen, og det er under fagområdet Kunst, kultur og kreativitet. Der står det at personalet skal være lydhøre, imøtekomme og anerkjenne barns egen barnekultur og tradisjonskultur. Det står generelt om kultur i rammeplanen og der er alle tre inndelingene nevnt. Det står at personalet skal synliggjøre kulturelt mangfold, barn skal være medskapere av egen kultur og i barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, utforskertrang og undring (Kunnskapsdepartementet, 2017, ss. 19, 38 og 51).

3.0 Metode

Jeg vil i dette kapittelet redegjøre for de metodiske overveielser og valg som er gjort i denne oppgaven. Dette dreier seg i hovedsak om forberedelse til og gjennomføring av datainnsamling og analyse av datamateriale.

3.1 Valg av metode

Denne oppgaven fokuserer på hvilke tanker voksne i barnehagen har rundt tema stillhet. Dette gjør at en kvalitativ forskningsmetode vil bli benyttet. Kvalitativ forskningsmetode handler om at man utvikler en forståelse av de fenomener man utforsker og at man tolker denne nye forståelsen gjennom diverse fortolkningsteorier. Innsamlingsstrategien jeg vil benytte innenfor kvalitativ forskning er intervju. Intervju baserer seg på et subjekt-subjekt-forhold mellom forsker og informant. I et intervju vil forskningsprosessen påvirkes av både forsker og informant (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). Jeg valgte å benytte intervju som forskningsmetode da dette er innsamlingsmetoden som gir meg mest med tanke på min problemstilling.

3.2 Planlegging av datainnsamling

Jeg begynte å skrive spørsmål til intervjuguiden og lese meg opp på teori. Spørsmålene til intervjuguiden sentrerer seg rundt stillhet, støy, rommets rolle og barnehagelærerens tanker rundt disse temaene. Spørsmålene jeg utarbeidet prøvde jeg å holde åpne. Grunnen til dette er at det gir et fokusområde innenfor et tema samtidig som jeg får tankene og meningene til personen innenfor dette avgrensede temaet (Løkken & Søbstad, 2013, s. 109). Jeg valgte en semistrukturert intervjuguide. Grunnen til dette var at jeg ønsket å få frem tankene til informanten innenfor mitt tema. Det jeg mener med semistrukturert er at intervjuet ikke var rent strukturert eller rent ustrukturert. Intervjuspørsmålene var utarbeidet på forhand og hvordan de skulle stilles var utarbeidet gjennom en intervjuguide, noe som tyder på en strukturert form. Spørsmålene var åpne og fokuset var på informantens tanker og ikke de «riktige svarene», noe som tyder på en ustrukturert form (Løkken & Søbstad, 2013, s. 107).

3.3 Utvalg av informanter

Når det gjelder utvalg av informanter har jeg bevisst valgt flere barnehagelærere som ikke har særskilt kompetanse innenfor stillhet og støy, som jeg har kjennskap til, og som jeg har en relasjon til. Jeg har bevisst valgt dette da jeg ønsket å ha fokus på tanker fra barnehagelærere generelt heller enn barnehagelærere med spesifikk kunnskap om, eller kjennskap til, stillhet, støy og rommet som tredje pedagog. Jeg ønsket dette fordi jeg så at stillhet var et felt som

ikke er veldig utbredt enda, det er ikke mye fokus på dette området. På bakgrunn av dette ønsket jeg å samle inn data som viste tanker rundt tema stillhet, støy og rommet som den tredje pedagogen fra barnehagelærere som er ute i jobb på nåværende tidspunkt.

3.4 Beskrivelse av gjennomføring

Under selve intervjuet valgte jeg å stille spørsmålene i den rekkefølgen jeg hadde skrevet dem. Det første intervjuet ble gjennomført via Zoom. Et slikt intervju vil da være et direkte intervju selv om man ikke er fysisk ansikt til ansikt. Når et elektronisk hjelpemiddel blir tatt i bruk under intervjuet, regnes det fortsatt som et direkte intervju (Løkken & Søbstad, 2013, s. 106). Under selve intervjuet valgte jeg bevisst å selv være stille etter at spørsmålet ble stilt. Begrunnelsen for dette valget er at jeg ønsket å få frem informantens tanker og ikke påvirke dem med mine tanker og meninger rundt spørsmålene jeg stilte. Under intervjuet brukte jeg dikteringsfunksjonen i skriveprogrammet Word. Etter det første intervjuet merket jeg meg hva som ble styrende av spørsmålene og endret disse til neste intervju. Det andre intervjuet var planlagt at også skulle utføres over zoom, men informant ble syk og hadde ikke mulighet til å møtes over nett. Alternativet ble at informanten gjorde intervjuet skriftlig. Jeg hadde planlagt å gjennomføre ett tredje intervju, men den siste kandidaten trakk seg.

3.5 Analysearbeid

Intervjuene jeg har gjennomført er objektet for eller kilden til forskningen. For å skape en oversikt over datamaterialet mitt, fargekodet jeg innholdet innenfor de forskjellige temaene fra teoridelen og informantens tanker rundt disse temaene. Jeg ønsket å samle informantens tanker om de temaene jeg trekker ut fra dataen. Grunnen til at jeg gjorde det slik er at jeg ønsket å ta ut elementer fra dataen. Denne måten å analysere på er inspirert av temaanalyse. Temaanalyse er analyse av data fra alle deltagere innenfor hvert tema. Formålet er å utvikle en dypere forståelse av hvert enkelt tema (Thagaard, 2018, s. 171). Etter at materialet var fargekodet, ble sammenhenger mellom erfaringene til informantene og teoriene presentert tidligere tydeligere.

3.6 Metodekritikk

Det er spesielt to begreper jeg vil ta opp og det er reliabilitet og validitet. Reliabilitet er hvor pålitelig eller troverdig dataen jeg har samlet inn er og validitet handler om dataens relevans (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Jeg vil begynne med reliabilitet. Som sagt hadde jeg et intervju over zoom der jeg brukte dikteringsfunksjonen i skriveprogrammet Word. Dette gjorde at jeg fikk en tekst der det informanten sa var diktert ord for ord. Da har jeg ordrett det

informanten sa, men jeg har ikke et opptak. Et opptak ville ha styrket reliabiliteten enda mer, men da jeg ikke har søkt om lov til dette gjennom NSD (Norsk senter for forskningsdata), var ikke dette en mulighet. Når det kommer til det andre intervjuet, ble dette skriftlig. Det gjorde at jeg fikk informantens tanker og svar på spørsmålene, men jeg så at det ikke ble så utfyllende som om jeg hadde gjort det muntlig og fysisk snakket med personen. En svakhet ved denne metoden er at jeg mistet kontakten ansikt til ansikt (Løkken & Søbstad, 2013, s. 106). Måten spørsmålene var satt opp og formulert gjør også noe med hvilke svar jeg får. Jeg så at på det skriftlige intervjuet burde jeg ha formulert spørsmålene noe annerledes, da jeg så i etterkant at noen spørsmål var for store og for generelle.

Validitet i mitt datamateriale handler om hvor vidt dataen er relevant eller representerer fenomenet (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Temaet stillhet handler mye om hvordan hver enkelt føler. Dette gjør at tanker rundt stillhet, støy og rommets rolle kan bli flytende og vanskelig å tallfeste. Dette er grunnen til at jeg ønsket å samle barnehagelæreres tanker om stillhet og støy. Jeg ønsket å se om jeg fant likheter mellom informantenes tanker og utsagn. Det at jeg har to informanter gjør at validiteten er noe lav. Med det mener jeg at jeg har et lite utvalg som har kommet med sine tanker. For å styrke validiteten kunne jeg hatt flere informanter, men med flere informanter mister jeg dette dypdykket. Jeg valgte derfor å ha få informanter slik at jeg tar et dypdykk i dette temaet gjennom den dataen jeg har samlet. Dette kan gjøre at jeg får frem nye tanker om stillhet, støy og rommets rolle. Jeg har også styrket validiteten gjennom å gjøre forskningsprosessen transparant (Bergsland & Jæger, 2014, s. 82). Med det mener jeg at jeg har skrevet ned prosessen og mine tanker.

3.7 Etiske retningslinjer

For å følge etiske retningslinjer har jeg fokusert på tre hovedprinsipper som er omtalt av Bergsland og Jæger: informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser (Bergsland & Jæger, 2014, ss. 83-85). Jeg ivaretok disse gjennom at jeg skrev og leverte ut samtykkeskjema til informantene. I dette samtykkeskjema kom det tydelig frem hva formålet med undersøkelsen var, og hvilke rettigheter informanten hadde. Under intervjuene var jeg bevisst på å ikke ta med navn på barn, informant eller avdeling. Da jeg transkriberte materialet gjorde jeg skrivet kjønnsnøytralt og anonymiserte det slik at informantene ikke kunne gjenkjennes.

Grunnen til at jeg har ønsket å holde det så anonymt som mulig er at jeg ville forhindre at informantene kunne kjennes igjen og deres utsagn kunne blitt brukt mot dem i negativ

forstand. Dette har jeg gjort med tanke på konsekvenser. Når det kommer til positiv konsekvenser for informanten håper jeg at mine spørsmål har gjort at informantene blir mer bevisst over stillhet og hvilken rolle den har i barnehagen. En annen konkret konsekvens er at informantene har fått tenkt igjennom sine tanker rundt stillhet, og sin praksis i barnehagen (Thagaard, 2018 , s. 209).

4.0 Funn og drøfting

Jeg vil nå presentere de funn jeg har fra mitt datamateriale og drøfte disse opp mot problemstillingen min og teorien jeg har. Problemstillingen min er altså: Hvordan ser barnehagelærere på støy og stillhet i barnehagen og rommets rolle i dette.

Jeg har kaldt mine informanter for informant 1 og informant 2. Det er gjennom denne delen at jeg også vil presentere min tolkning.

4.1 Stillhet og støy, hva er det?

Jeg begynte mine intervju med to store spørsmål: Hva legger dere i begrepet «stillhet»? og hva vil du si at «støy» er? Grunnen til at jeg startet med disse spørsmålene var at jeg så at rammeplan for barnehagen ikke sa noe implisitt om disse to begrepene. Rammeplanen tar opp ro, hvile og avslapping som skal være en mulighet barna har å oppleve gjennom dagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11). Når det kommer til støy, står det om aktivitet og lek. Jeg ønsket også å få et innblikk i hvordan informantene oppfattet stillhet og støy. Jeg ønsket da å se på hvilke tanker barnehagelærere har rundt disse begrepene.

På spørsmålet om stillhet svarte informant 1 at vi mennesker aldri eller sjeldent opplever at det er helt stille. Et eksempel er under måltid, når alle har fått matboksene og drikken sin. Da er det en periode der det er stille. Informant 1 opplever at en slags summing er stillhet. Hen fortsetter med å peke på at stillhet ikke nødvendigvis er mangel av lyd, men det er rom for å tenke og konsentrere seg. Ruud skriver om en lignende tanke: Stillhet er ikke fraværet av lyd, men heller en tilstand (Ruud, 2005, s. 63). Når da stillhet defineres som summing og ro til å tenke, får den en avklart plass og et fokus i barnehagen. Når man definerer hva noe er, er det lettere å finne ut av hvor det er i hverdagen vår og hvordan man kan forholde seg til dette. Barnehagen er en plass der barna skal få lære og oppleve, det å få ro til å tenke er en viktig del av dette. Dette viser at stillhet, eller ro til ettertanke, er en viktig del av barnehagehverdagen. Dette ser man spesielt på informantens definisjon av stillhet. Informant 2 fortalte at stillhet er å lytte, det å lære småbarn å lytte til musikk kun med ørene og fokusere på ører ved å vise med eget kroppsspråk. Informant 2 forklarte at det å lytte gjør noe med småbarns observasjon og konsentrasjon slik at de på sikt klarer å se, lytte og være våkne. Jeg ser likheter mellom denne definisjonen av stillhet og Smalls sitt begrep musicking (Waterhouse, 2016, s. 155). Musicking er at både formidler og lytter er med på å skape musikken. I dette tilfellet ser jeg på barnehagelæreren som formidleren og barna som lytterne. Lytter og formidler skaper mening og konstruerer adferd sammen. Sammenligningen med lytting=stillhet synes jeg er

spennende. En tolkning på sammenhengen mellom disse er at det trengs stillhet, da rom for å konsentrere seg, for å lytte. Et barn som er rolig og konsentrert kan tolkes som å være en aktiv lytter og deltager, men barnet kan også tolkes som ukonsentrert eller en som ikke deltar.

Hvordan man tolker barnet kommer an på konteksten og tidligere erfaringer med barnet. I rammeplanen for barnehagen står det at de ansatte skal ivareta behovene barnet har for fysisk omsorg, der under ro og hvile (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). En måte å skape ro på kan være gjennom å lytte til omverdenen. Det kan også være gjennom å være sammen om å definere og finne hvor roen er i hverdagen.

Det andre spørsmålet handler om informantens syn på støy. Informant 1 sa at lydbildet oppleves som støyende når det er noe du ikke er en del av eller det blir for gjentakende.

Informant 1: *Når man derimot er midt i det og hopper, danser og hylar med barna, da oppleves det ikke som støy.* Overgangen fra lyd til støy er ofte uklar. Mye av grunnen til dette er at opplevelsen «støy» varierer fra person til person. Om man står midt oppi det og er en del av lyden, vil det sannsynligvis ikke defineres som støy, men heller noe sosialt og gøy. Om man derimot står utenfor eller må flytte fokus vil denne lyden defineres som støy. Sloboda studerte hvordan lyder blir sortert i hjernen og der blir fokuset tatt inn som et viktig element (Blix, 2004, s. 70). Hjernen vår har et behov for å sette lyd i system. Hvordan denne sorteringen forgår kommer an på situasjon, om det er lyder som konkurrer og hvor oppmerksomheten til lytteren er. Når man da er midt i hopping, dansing og hyling vil fokuset være på barna og gleden. Når man står midt i, er det ikke mye som utkonkurrerer gleden og lydene til barna. Om man derimot står utenfor, lager lunsj og snakker med en kollega, vil lyden i rommet oppfattes helt annerledes. Da defineres den som støy og det kommer fort en «Nå må vi roe oss ned.» eller «Nå var det mye lyd her».

En definisjon på støy er at den er uønsket lyd, da spesielt når lyden kommer i veien for en prioritert aktivitet (Arbeidstilsynet, U.D). Informant 2 skrev at voksne som snakker høyt og ikke klarer å tune seg inn på barnas nivå og stemning oppleves som støy. Dette er interessant da det vanlige fokusområde er barna som produserer lyd og hvor vidt lyden er naturlig eller skadelig når man snakker om støy i barnehagesammenheng. På bakgrunn av informantens tanker ser jeg at det er en gråsoner mellom naturlig lyd og skadelig lyd (Arbeidstilsynet, U.D). Med dette mener jeg at konteksten, enkeltpersoners oppfatning og lyden i seg selv som har påvirkning på om det oppfattes som støy eller ikke. Jeg ser også at det er en tendens til å overse den voksnes rolle. Med det mener jeg at barna lett stemples som de som lager lyd, man glemmer de høye voksenstemmene. Det å heve eller senke stemmen etter lydnivået i et rom

man kommer inn i er naturlig (Vik & Lello, 2012). Selv om dette er naturlig, kan overgangen mellom rom bære med seg utfordringer. Å gå fra en ytterkant, fra et stille rom, til en annen, til et rom med høy lyd, er alltid utfordrende. Det er viktig å bli bevisst over hvordan man selv er i disse overgangene, noe som igjen kan være et viktig steg mot et harmonisk lyd miljø og miljø generelt i barnehagen.

4.2 Det fysiske rommet og innredning

I min oppgave bruker jeg begrepet «rom» som betegnelse på det fysiske rommet. Jeg spesifiserer dette gjennom at begrepet brukes både om å gi rom for noe og det å organisere det fysiske rom. I rammeplan for barnehagen står det at personalet skal inspirere til ulike typer lek gjennom å organisere rom, lekemateriale og tid (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Jeg så også en sammenheng mellom det jeg leste om stillhet, støy og rommet. Dette ble enda tydeligere da jeg snakket med informantene. Jeg spurte om de hadde en stillesone eller et stillerom. Det hadde de ikke, men de hadde et område som de kunne gjøre om til stillesone. Måten dette ble forklart var omtrent helt likt. Begge brukte myke ting som puter, tepper, opphengte stoffer i tanket og generelt myke leker og ting for å skape en stillesone. Disse materialene oppfattes som dempende fordi de tar imot lyden i motsetning til bare overflater som reflekterer lyden. Når man har en baktanke med hvilke materiell man bruker i et rom, vil dette ha påvirkning på lyd miljøet i det rommet. Disse myke materialene vil bidra til at lyden blir dempet (Gjestland, 2018, s. 11). Under arbeidet med datamaterialet så jeg en sammenheng mellom stillerom og favorittrom å være i.

Det rommet jeg liker meg best i er ute. Vi har en liten skog krull som vi går til. Der har vi det veldig fint. Det føles ut som at vi er helt for oss selv. Det er bare natur der og vi har lagd en fin plass å være på. Det er veldig mye å leke der og hoppe ned fra, barna får et sterkt forhold til naturen. Det området er bare så deilig. Det er nydelig å være i et uterom som jeg elsker - Informant 1

Informant 2 skriver: *alle mine rom er favorittrom. Spesielt der barna er harmoniske.* Det som er interessant med disse svarene er at fokuset er på hvordan barna har det/er i rommet. Rom vil virke inn på det sosiale samspillet og handlinger som er mulige. Materialer har pedagogisk kraft fordi man sannsynligvis vil bruke de handlingsmønstrene som rommet og inventaret innbyr til (Seland, 2015, ss. 119-120). Rommet i seg selv spiller da en sentral og viktig rolle. I beskrivelsen av rommet er det også sentralt at barna har det bra eller at det er harmonisk. Her tas følelser med i beslutningen om favorittrom. At følelser spiller inn i favorittrom er ikke

unaturlig. Hvordan man har det i et rom gjør mye med hvordan rommet blir brukt, og følelsene man har i rommet, både for voksne og barn. Når man da ser på rom som et fleksibelt medium som kan kontinuerlig endres og manipuleres (Hansson, 2016, ss. 18-19) vil rommets rolle bli mer definert i hverdagen. Hvordan rommets rolle blir definert kan være gjennom møblering og bruk av materiale i rommet, eller enklere sagt: gjennom baktanke. Rammeplanen for barnehagen presiserer også dette når det står at barnehagen skal gi rom til og inspirere til forskjellige typer lek både inne og ute (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20) En av informantene var inne på dette under spørsmålet om hvor barna var i rommet da lydnivået er høyt. Hen svarte at det var viktig med hva man vil med lekemiljøet.

Leker eller miljøet skaper mening rundt dem, det er noe som skaper et fellesskap, noe de kan leke sammen om. Og det er meningsfylt, det fyller dagen og rommet. Jeg tror det har mye å si, før var det tomt og definert. Jeg tror det var det for barna også. De løp mer rundt før - Informant 1

Rommet er en viktig aktør i utviklingen av identitet. Gjennom kunnskap om rommet vil mennesket internalisere og definere seg selv som individ. Barnehagen har en sentral plass i utvikling av hvert individ sin identitet. Når de ansatte har kunnskap om hva som iscenesettes i rommet, eller hvordan rommets utforming påvirker hvordan barn tar plass, forstår man hvordan kunnskapsformer blir til og blir gjort mulig (Ødegaard, 2016, s. 83). Ut ifra det informanten fortalte meg så jeg hvordan rommet jobber med eller mot formålet det skal brukes til. Hen beskrev også hvordan barna var i et tomt og definert rom. Det at ting er definert gjør at handlingsrommet blir mer låst og bruksområdet er avklart. Om ting er udefinerte åpner dette for fantasi og et bredt bruksområde som ikke er avgrenset. At barna reagerte på at det var tomt og definert er da interessant, og det kan tyde på at faste og klare rammer oppleves som mer krevende for barn å «passe inn i». Det tomme kan også være det som gjør at barna opplever at det er løping og herjing rommet er til. Dette er naturlig når man kommer i et rom som er åpnet, det innbyr til mer kroppslighet. Når barn er mer kroppslige ser også voksne fort på det som støy da de selv ikke er en del av dette. Når man tenker ut ifra et Reggio Emilia perspektiv på rommet, vil rommets oppgave blir mer tydelig eller mer udefinert på et vis. Med det mener jeg at det ikke blir de trange rammene, men fortsatt rammer som gjør det trygt å være i og uttrykke seg i. Rommet skal være med å skape forskertrang, det skal stimulere sansene og gi nye opplevelser (Jonstøij & Tolgraven, 2008, s. 7). For å oppnå dette er det mange grep man kan ta, men først og fremst handler det om bevissthet.

Hvis det har vært for lenge stillestående, vi har ikke på en måte endret litt og tilført eller iscenesatt rommet med noe nytt eller når det tar litt for lang tid mellom hver gang, så blir det som at det blir leika ferdig. Da ser du det på en måte i hvordan dem samhandler, hvordan det blir mindre leker og blir mer løping, kasting. Da må litt ting ut, og nye ting inn og så endrer det seg igjen. Det har vi sett gang på gang at når vi da endrer litt på innholdet så skjer det noe med leiken og støyen da altså det blir mindre, det blir mer sånn summing. Leken har et innhold, og det blir mer som ett gruppefelleskap - Informant 1

Variasjon er noe alle mennesker trenger i større og mindre grad. Slik informanten sier kan man se på barn når et rom er utslitt eller ferdig. Rommet er en sentral plass der komplekse samhandlinger foregår mellom mennesker, materiell, tanke, kropp, språk, kontekst, innhold, mellom alt og alle (Hansson, 2016, ss. 31-32). Rommets rolle er da klar, men barnehagelæreren har også en sentral rolle. Som barnehagelærer har man stort ansvar for hverdagen i barnehagen og det pedagogiske, dette ansvaret går også på å lytte. Informanten har i eksempelet over observert forandringen i barnas lek og har en baktanke om hvorfor leken endres. Her har hen observert og lyttet, så konkludert. Lytting er et begrep som oftest er brukt i forhold til musikk, da spesielt med tanke på musikkformidling. Det tradisjonelle synet på musikkformidling er at formidleren sender ut et budskap mens lytteren er en passiv mottaker. Når man derimot ser på lytting gjennom Small sitt begrep musicking blir det å lytte både for formidler og mottaker (Waterhouse, 2016, s. 155). Denne forståelsen av lytting er noe vi kan ta med inn i barnehagen både som det å lytte til barnas uttrykk slik som eksempelet over viser og gjennom samhandling med barn. Hvordan jeg som voksen velger å lytte har mye å si for hvordan hverdagen blir. Om jeg er på innstilt på musicking eller formidling påvirker hvordan jeg lytter til de rundt meg og hvilken rolle jeg selv tar til informasjonen jeg får inn.

4.3 Rommet og lyden, skjønn harmoni?

I barnehagen er det lyd. Barn utforsker rommet gjennom lyd, men de bygger også samspill og relasjoner gjennom lyd (Sæther, 2013, s. 74). Samtidig er det barn som ikke tåler disse høye lydene og prøver å unngå dem. I rammeplan for barnehagen står det at barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna får øvelse i situasjoner som samspill, fellesskap og vennskap. De skal også støttes til å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med andres og egne følelser (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11). En vanlig oppfattelse er at trygt og utfordrende er to motsatte begreper, men det er i blandingen av disse at man får opplevelsen av mestring. I barnehagen har voksne et ansvar om å skape trygge og utfordrende

rammene (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22). Det kan være vanskelig å skape disse rammene da alle er forskjellige og trenger forskjellige rammer.

Det er fort at man havner i en kultur i gruppa der det er sånn at; vi skal ikke lage høy lyd. Bruke innestemme. Om man drar den for langt, legger man lokk på den selvutfoldelsen som barna naturlig har. Et eksempel på dette er det med banking i bordet. Det er i sosial tid at det ofte blir en del lyd rundt barn i gruppe, spesielt når flere er samlet. Her blir det en balansegang hele tiden på hvor mye støy som skal reduseres og hvor mye vi må tåle at det er i gruppa - Informant 1

Det informanten tar opp her med det sosiale rundt banking i bordet er et eksempel Sæther tar opp. Dette fenomenet, at barn utforsker lyder i et fellesskap, kan tolkes som musikalske uttrykk der barna har et sosialt samspill (Sæther, 2013, s. 74). I en barnehagehverdag møter man mange slike situasjoner. Som voksne i barnehagen må man ha et bevisst forhold til hvordan man tenker og analyserer situasjoner. I relasjoner som voksen-barn vil det forekomme sosialisering, kvalifisering og subjektivisering (Öhman, 2016, ss. 18 og 115-116). Denne relasjonen er også i ubalanse noe som gjør at den voksne må være bevisst på hvordan man møter barna. det er da ikke at man møter barna som blir viktig, men hvordan man møter barna (Öhman, 2016, ss. 18, 21-22). I relasjoner med ubalanse kreves bevissthet av den parten som veier tyngst. I relasjonen voksen-barn er det den voksne som det kreves av. Voksne kan lett skape en kultur i gruppen, slik som informant 1 sier. «Vi skal ikke lage høy lyd inne» er en veldig vanlig regel. Men hvorfor? Det kan være mange årsaker til at denne reglen er satt inn; for å skåne ørene til både voksne og barn, for ikke å forstyrre andre med høye utrop eller fordi inne bruker man innestemme. Reglen er et prinsipp som er viktig, men hvor nøye skal den overholdes. Det å redusere alle høye uttrykk fra barna gjør at man går ned i en annen grøft. Som sagt er det sosialt å utforske lyder sammen, og som sagt kan høy lyd være skadelig. Slik som informant 1 sier: *Her blir det en balansegang hele tiden på hvor mye støy som skal reduseres og hvor mye vi må tåle.* Denne balansen krever at voksne i barnehagen har en baktanke med det de gjør, snakker sammen og jobber bevisst med dette.

Lydnivået varierer igjennom dagen, og det er forskjellige faktorer som ligger bak dette. Jeg spurte mine informanter om de hadde en løsning på et eventuelt støyproblem.

Det er en gammel barnehage, men vi har lyddempning på avdelingen. I tillegg deler vi barna i små grupper og de fleste er ute. Vi bytter på barna inne og ute. Vi fokuserer

også på å lære barna hvordan de skal kommunisere og si ifra uten måtte rope høyt

- Informant 2

Informanten tar her opp at det er gjort fysiske tiltak for å gjøre lydmiljøet bedre, men hen har hovedfokuset på hvordan barna er oppdelt og hvilke normer de har på avdelingen av stemmebruk og kommunikasjonsmåter. Barn lærer i samspill med hverandre og de materielle omgivelsene, påstår Thorbergsen (2007, s. 9). Når man da benytter ulike materialer og omgivelser inspirerer dette til ulike handlinger og erfaringer. Informant 2 har da skapt et miljø der balansegangen mellom det å tåle støy og minske støy, noe som igjen fører til et godt lydmiljø, blir ivaretatt. Det å ha barna i mindre grupper gjør også noe med lydmiljøet. Jo flere mennesker som er samlet, jo høyere blir lyden i rommet. Om man er ute kan man samle flere uten at man føler at lyden blir for høy. Inne kan man fort føle at det blir fullt. En grunn til dette kan være at man i uterommet har det mer åpent, det er færre ting som reflekterer lyden, mens inne er lyden mer låst. Det å ha et for stort fokus på lydmiljøet kan også ødelegge for fokuset på samspill og relasjon. Ødegaard (2016, s. 40) sier at barn skaper mening gjennom samhandling og relasjon med andre, da både positive og negative konfrontasjoner.

Vi må jo kunne tåle litt støy. Hvis man på en måte polstrer hele avdelingen for at det ikke skal forekomme lyd, blir dette feil. Barnehagen er en dannelsesarena... Det er et sted du skal vokse og lære å ta hensyn til hverandre, da inkludert det å klare å justere volumet ditt for eksempel da man snakker sammen... Det må være en balanse mellom selvkontroll og selvhevdelse - Informant 1

Informanten tar her opp et viktig poeng. Vi må tåle litt støy. Man kan ofte se at det er under ekstaselek at lydnivået øker. Eide-Midtsand (2016, s. 44) har et begrep som heter lekenhet. Lekenhet er en tilstand både fysiologisk og mentalt. I lekende modus kjenner man seg engasjert og konsentrert, man opplever følelser som velbehag, fryd og entusiasme. Disse følelsene forsterkes når man leker sammen. Rommet man skaper sammen inviterer og inspirerer til ulike handlinger og erfaringer, som nevnt over. Når man tar med dette i perspektivet om lekenhet åpner dette rommets funksjon. Lekenhet er som sagt en tilstand og rommet er et pedagogisk verktøy. Disse sammen åpner for et balansert lyd miljø der rommet demper lyden fysisk mens lekenheten åpner for lyden. Glede og oppstemthet er følelser som kan tyde på lekenhet, men det kan også henge sammen med Torgersens (2016, s. 112) forklaring av «flow». Når man er i denne «flowen», forsvinner man helt inn i aktiviteten og alt rundt blir uviktig. Gjennom dette kommer kontrasten mellom det å stå i situasjonen og det

å stå *utenfor* situasjonen mer tydelig frem. Öhman (2014, s. 45. 53) skriver at det å leke sammen gjør at man utvikler evne til å samarbeide og selvhevde.

Det er først og fremst for ungene at vi har vært på avdelingen så lenge og vi har jo skapt rommet. Vi har vært opptatt av fellesskapet hele tiden. Vi har for eksempel skilt på veggen som henger på en prosjektvegg. Der står det: «Vi er [AVDELINGSNAVN] Vi hører sammen». Også har vi jobbet veldig mye med å skape øyeblikk som forsterker fellesskapsfølelsen. Vi har hengt opp en prosjektkarakter som kommer til oss innimellom eller kommer og legger noen spor, eller noe som vi skal prøve å finne ut av eller bli litt nysgjerrig på. Det har vært i hele år. Vi henger opp litt bilder av det sånn etterpå sånn at vi kan se på og snakke om det. Pedagogisk dokumentasjon. Og når vi snakker om det så forsterkes den fellesskapsfølelsen - Informant 1

Både rom og kultur er noe man skaper sammen. Kultur er et begrep som kan være komplisert å definere. Definisjonen jeg har valgt i denne oppgaven er at det defineres som kunst og estetikk, felles atferdsmønstre, verdier, holdninger, erfaringer, uttrykksmåter og kunnskap. Kultur omhandler også arv, tradisjoner, å skape, levendegjøre, aktualisere og fornye. Denne definisjonen er åpen for mange deltagere i skapingen av kulturen. Når man skal skape en kultur sammen med barn, blir også begrepet barnekultur relevant. Barnekultur begrepet er naturlig å dele i tre; Kultur for barn, kultur med barn og kultur av barn (Jæger, Hopperstad, & Torgersen, 2016, s. 13). Både rom og kultur er to begreper som har en markant plass i barnehagen, de er blandet inn i mye. For at disse begrepene skal støtte hverandre opp, er det viktig med bevisste, respekterende voksne som tar barna på alvor og som tar rommet på alvor.

5.0 Avslutning

Målet med min oppgave var ikke å finne en fasit, men å få en større kjennskap til begrepene stillhet og støy og ulike syn på disse. Min problemstilling er: *Hvordan ser barnehagelærere på støy og stillhet i barnehagen og hvordan kan bruk av det fysiske rommet bidra til et bedre lyd miljø?* Det å komme med et konkret svar på min problemstilling er utfordrende. Mye av grunnen til dette er at jeg har et lite utvalg av barnehagelærere og det ligger i oppgaven at det er barnehagelærerens tanker om temaet som står i fokus. Jeg vil nå presentere et svaralternativ på min problemstilling.

Lyd er en stor del av vår verden, det omgir oss. Hvordan man definerer lyd kan være svært forskjellig. Støy er ofte stemplet som noe negativt. Men støyen kan for mange oppleves som å være vakker. Den symboliserer det dynamiske og levende, den skaper forandring og variasjon. Informant 1 beskrev denne opplevelsen som når man står midt i lyden og er en del av den, og at det da ikke oppleves som støy. Støy kan også oppleves som noe ødeleggende. Informant 2 skriver at voksne som snakker høyt og ikke tuner seg inn på barna oppleves som støy. Ut ifra dette ser jeg at støy er noe hver enkelt definerer ut ifra hvordan individet opplever lyden og omstendighetene rundt lyden, altså konteksten.

Stillhet er et begrep som ofte ikke defineres, og om det defineres er det for å poengtere enten noe vakkert eller noe trist. Informant 1 påpekte at mennesker aldri, eller svært sjeldent, opplever ren stillhet. Hen fortsetter med å peke på at en summing oppleves som stillhet. Hvordan man definerer denne summingen er det ikke et klart svar på. Men jeg vil påstå at det er en uttalelse de fleste kan kjenne seg igjen i. Man har ro til å tenke og lyden rundt blir til summing, det er ikke i fokus men det er der. Informant 2 trakk også en tråd mellom stillhet og lytting. Hvordan man opplever stillhet er også forskjellig og individuelt. Det er også forskjellig for hver enkelt i hvilke situasjoner man opplever stillhet. Jeg tror at dette er grunnen til at stillhet ikke blir snakket om like mye som støy. Støy kan være mer håndgripelig og kan defineres som skadelig. Stillhet kan ikke defineres så lett, og dette blir derfor vanskeligere å skrive om. Ut ifra de svarene jeg fikk fra informanter og egne tanker ser jeg at barnehager kan med fordel ha et fokus på stillhet. Da spesifikt hvordan hver enkelt oppfatter stillhet og hvilken plass den har i barnehagen.

Gjennom denne oppgaven har jeg fått en oppfatning om at rommet er en sentral aktør i barnehagehverdagen, og hvordan innredning av rommet påvirker bruksområdet til rommet. Noe som overrasket meg, var fokuset på barnas trivsel i rommet når det kommer til

favorittrom å være i. Hvordan man har det i et rom gjør mye med hvordan rommet blir brukt både for voksne og barn. En annen påvirkningsfaktor her er hvordan rommet er innredet. Alle disse forskjellige påvirkningsfaktorene krever bevissthet hos de voksne. Informant 1 påpekte også at barn lekte rommet ferdig. Hen beskrev dette som at barna løp rundt og ble mer kroppslige. Dette er en gjenkjennelig beskrivelse, og det er spennende at det kobles opp mot rom. Det gir rommet en svært sentral plass i det pedagogiske arbeidet. Jeg ser en klar kobling her mellom lyd miljøet og rommet. Denne koblingen ser jeg også gjennom tankene informantene delte rundt løsning av en eventuell støyproblematikk. Informant 2 tar opp fysiske tiltak som er gjort for å forbedre lyd miljøet og organisatoriske tiltak som er gjort gjennom å dele barnegruppen i mindre grupper. Det er et faktum at desto flere mennesker man samler desto mer lyd blir det. Men med bevissthet fra voksne, både ovenfor innredning av rom og antall mennesker i rommet, vil det blir et godt lyd miljø. Jeg ser også at rommet er en sentral aktør i alle aspekter i barnehagen.

Når man snakker om støy, stillhet og rommets rolle i lyd miljøet i barnehagen er det spesielt et spørsmål som dukker opp: hvor mye lyd må man tåle? Informant 1 sa at vi må tåle litt støy. Grunnen til dette er at barn skal lære både å justere sitt eget volum etter hvordan lyden er i rommet og å få uttrykke seg fritt. Hen tar opp at det må være en balanse mellom selvkontroll og selvhevdelse. Lyd er som sagt en del av vår hverdag, hvordan vi definerer lyden er derimot opp til den enkelte. Jeg ser at stillhet og støy er to begreper som er over alt i barnehagen. De er ikke nødvendigvis tenkt over eller regnet med, men de er helt klart der. Man ser det i hvordan et rom fungerer og hvordan barna er i rommet. Det kommer også frem gjennom de ansattes holdninger til lyd miljøet inne og ute. Jeg har innsett at jeg bare er blitt mer nysgjerrig på stillhet og støy. Det har åpnet seg opp et stort felt og jeg har kun sett på en liten del. Jeg tror at stillhet, støy og rommets rolle i lyd miljø er temaer som man aldri blir ferdig med. Jeg tror vi alle kan ha godt av å stille oss spørsmålet; Hva legger du i begrepene støy og stillhet? Og hvilken rolle har det fysiske rommet når det kommer til lyd miljøet? Det er verdt å tenke over for hver enkelt.

Referanser

- Angelo, E. (2013). Musikalitet. I M. Sæther, & E. Angelo, *Barnet og musikken* (ss. 43-66). Oslo: Universitetsforlaget.
- Arbeidstilsynet. (U.D). *Støy*. Hentet fra Arbeidstilsynet.no:
<https://www.arbeidstilsynet.no/tema/stoy/pageAsPdf?showAsImage=true>
- Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven . I M. D. Bergsland, & H. Jæger, *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (ss. 51-87). Cappelen Damm Akademisk : Oslo .
- Blix, H. (2004). *Notelesning, hva slags lesing er det? Didaktiske betraktninger rundt hørelærefaget - sett i lys av språkopplæringsteorien*. Tromsø: Eureka forlag.
- Eide-Midsand, N. (2016). Lekenhet ved kulturens utspring: Spontan, egenorganisert bevegelseslek blant barn - med spesiell referanse til gutters lekekultur. I H. Jæger, & J. K. Torgersen (Red.), *Barnekultur* (ss. 42-57). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Gjestland, T. (2018, 06 03). *Akustikk*. Hentet fra snl.no: <https://snl.no/akustikk>
- Hansson, H. (2016). *En barnehage til begjær: Å gi form til barnehagens innhold*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Jonstøij, T., & Tolgraven, Å. (2008). *Hundre måter å tenke på: Om Reggio Emilias pedagogiske filosofi*. Oslo: Cappelen Damm.
- Jæger, H., Hopperstad, M. H., & Torgersen, J. K. (2016). Barnekultur: kultur for, av og med barn. I H. Jæger, & J. K. Torgersen (Red.), *Barnekultr* (ss. 11-26). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplanen for barnehagen: forskrift om rammeplan for barehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Løkken, G., & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehage* . Universitetsforlaget : Oslo.
- Ruud, E. (2005). *Lydlandskap: Om bruk og misbruk av musikk*. Bergen: Fagbokforlaget.

- Seland, M. (2015). Barnehagens nye rom sett i lys av diskurser om livslang læring. I T. Moser, A. Krogstad, G. K. Hansen, & K. Høyland, *Rom for barnehagen: flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø* (ss. 115-170). Bergen: Fagbokforlaget.
- Sæther, M. (2013). Musikalsk utvikling - en helhet. I M. Sæther, *Barnet og musikken* (ss. 67-97). Oslo: Universitetsforlaget .
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse* . Bergen : Fagbokforlaget .
- Thorbergsen, E. (2007). *Barnehagens rom - NYE MULIGIGHETER* . Oslo: Pedagogisk forum.
- Thorkildsen, K. (2018). Den ville babyreisen. I K. Bakke, C. Jenssen, A. B. Sæbø, K. Bakke, C. Jenssen, & A. Berggraf (Red.), *Kunst, kultur og kreativitet: kunstfaglig arbeid i barnehagen* (ss. 105-132). Oslo: Fagbokforlaget .
- Torgersen, J. K. (2016). Musikk som kulturuttrykk i barnehagen. I H. Jæger, & J. K. Torgersen (Red.), *Barneskultur* (ss. 107-121). Oslo: Cappelen Damm Akademisk .
- Vik, A., & Lello, E. (2012, 06 01). "*Høytaleranlegg i klasserom*" og "*Akustisk mønsterklasserom*" *Sluttrapport*. Hentet fra hlf.no:
<https://www.hlf.no/globalassets/prosjekter/prosjektdokumenter/sluttrapport-hayttaleranlegg-i-klasserom-og-akustisk-monsterklasserom.pdf>
- Waterhouse, A.-H. L. (2016). Den gode barnehagekonserten: Om kvalitet i musikalske møter mellom barn, musikk og utøver. I H. Jæger, & J. K. Torgersen, *Barneskultur* (ss. 148-167). Oslo: Cappelen Damm Akademisk .
- Ødegaard, E. E. (2016). *Barnehagen som dannelsesarena*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Öhman, M. (2014). *Det viktigste er å få leke*. Oslo: Pedagogisk Forum.
- Öhman, M. (2016). *Samtaler og samspill med barn: Mer enn bare snakk*. Oslo: Pedagogisk Forum.

Vedlegg

Her er mine vedlegg. Det er intervjuguide og samtykkeskjema

Intervjuguide

Disse er de foreløpige spørsmålene. Hvis jeg endrer disse eller legger til fler, vil du få beskjed før samtalen. Jeg tar disse med for å vise hva jeg vil spørre om:

1. Hva legger du i begrepet «stillhet» med tanke på hverdagen i barnehagen?
 - Hvilken betydning har den?
2. Hva vil du si at «støy» er?
3. Hvordan opplever du lydnivået på din avdeling?
 - (Kan bruke skala fra 1-10 der 1 er lavt og 10 er høyt om det gjør svaret lettere)
4. Hvilken periode på dagen er det mest stille?
 - (Kan bruke skala fra 1 til 10 der 1 er lavt og 10 er høyt om det gjør svaret lettere)
5. Om det er mye høy lyd i rommet, hvordan er barna? Er det mye aktivitet? Er det verbale språket tydelig eller går det over til mer høylytte uttrykk (rop, brøl ol.)
 - Hvor i rommet er barna når lydnivået er høyt?
 - Hvor i rommet er de voksne når lydnivået er høyt?
 - Hvordan er samspillet mellom barn-barn, barn-voksne og voksne-voksne i disse situasjonene?
 - Hvordan er samspillet til barna når lydnivået er høyt? Hvor er barna?
 - Hvordan er samspillet til barna når lydnivået er lavt? Hvor er barna?
6. Er det en «stillesone» på din avdeling?
 - Hvis ja:
 - Hvor på avdelingen?
 - Hvordan er sonen utformet? (skjermet, åpent, akustikkmessig, lys ol.)
7. Er det en «stillestund» på din avdeling?
 - Hvis ja:
 - Når tidspunktmessig?
 - Hvor er barna i denne stunden?
 - Hva gjør de voksne?
8. Hvilken kjennskap har du til de tre pedagogene (Barnet, pedagog og rommet)?

9. Hvilke rom er ditt favorittrom å være i? Hvorfor? Hvordan er barna i dette rommet, hvordan er du?
10. Har du tenkt noe på utformingen av avdelingen med tanke på lyd?
11. Har du noen forslag til løsninger på en eventuell støyproblematikk?
12. Hva kan være positive og negative sider ved at man løser en støyproblematikk

Samtykkeskjema



DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Støy og sosialisering. De tre pedagogenes samarbeid»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan sosiale samspill påvirkes av støynivå og rommets utforming. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg ønsker å se på støy og sosialisering gjennom akustikk i form av lydforholdene i rom og hvordan dette påvirker barns evne til å oppfatte tale og ha et samspill i dette rommet. Jeg ønsker å ha et intervju med deg der fokuset vil være på rommets funksjon i sosialisering og støy. I dette intervjuet ønsker jeg å stille deg spørsmål om hvordan man kan definere stillhet, hvordan man kan bygge opp rommet for å forbedre samspill mellom barna og hvordan stillhet/støy kan påvirke samspillet og samtaler.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden jeg vil benytte for å undersøke min problemstilling er intervju. Jeg ønsker at du som deltager i forkant av intervjuet ønsker jeg at du leser gjennom spørsmålene som jeg vil sende til deg og tenke litt over disse. I intervjuet vil jeg stille spørsmål rundt støy og stillhet, samspill og kommunikasjon i støy og stillhet og rommets funksjon i dette.

Under selve intervjuet vil jeg ha med en medstudent som vil skrive ned notater fra intervjuet. Samtalen vil ikke bli tatt opp eller filmet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes *30.4.2021*.

Med vennlig hilsen
Ellin Andrea Hogganvik

Prosjektansvarlig
(Veileder)

Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Støy og sosialisering. De tre pedagogenes samarbeid*. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.